

УДК 82-93:378.147+821.134.2](082.21)

© Баняс В. В., 2025.

<https://orcid.org/0000-0001-6880-8805>

<https://doi.org/10.34142/23128046.2025.58.02>

В. В. Баняс

«ПІТЕР І ВЕНДІ», «ЧЕРВОНА ШАПОЧКА» ТА «ДОН КІХОТ» ЯК ТЕМИ ДЛЯ СЕМІНАРІВ ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Запропонована стаття містить синопсиси трьох семінарів для студентів вишів, які вивчають зарубіжну літературу. За їхньою допомогою можна, крім іншого, навчити здобувачів освіти критично ставитися до наперед заданих уявлень про знамениті літературні твори.

Тема першого семінару – роман для дітей «Пітер і Венді» шотландського автора Джеймса Метью Баррі. Це одна з найпопулярніших книжок для дітей усього світу за останнє століття. Втім, на семінарі пропонується поглянути на неї з іншого боку, акцентуючи насамперед на її «недитячості», на очевидній присутності в ній прихованих мотивів та смислових пластів, а також на явній прив'язаності твору до непростих історично-суспільних реалій Великої Британії другої половини ХІХ – початку ХХ століття.

У другому семінарі розглянуто твір, відомий усім із дитинства: мова про казку «Червона шапочка». На базі двох основних версій – француза Шарля Перро та німців братів Грімм – показано, що уважне прочитання казки в дорослому віці розкриває її в зовсім неочікуваному, порівняно з дитячим сприйняттям, світлі.

Третій семінар присвячено роману «Дон Кіхот» письменника епохи бароко Мігеля де Сервантеса Сааведри. Точніше, розглядається лиш один розділ книжки – восьмий, який містить чи не найвідоміший його епізод – напад головного героя на вітряні млини. Студентам запропоновано зосередити увагу на тому, що як у книгах різних авторів, так і в міфології багатьох народів світу млини (і вітряні, зокрема) асоціюються з місцями «нечистої сили», й це логічно пов'язати з книжкою іспанського письменника.

Ці три семінари можуть бути використані викладачами різних ЗВО, які ведуть предмет «Зарубіжна література». Окрім того, запропоновані синопсиси придатні для застосування при викладанні деяких інших дисциплін, (наприклад, культурології або педагогіки).

Необхідно також звернути увагу на те, що будь-який мистецький витвір має необмежений простір для сприйняття. Звісно, в усьому варто дотримуватися міри, однак, кожна інтерпретація, яка побудована на аргументах, має право на існування. Дуже сподіваємось, що запропоноване нами бачення цілком переконливе, хоча і неоднозначне.

Ключові слова: семінар, література, книга, письменник, «дитячі ферми», казка, сім'я, мораль, мотив, вітряк, інтерпретація.

Banias V. V. Peter and Wendy, Little Red Riding Hood, and Don Quixote as topics for foreign literature seminars. *The proposed article contains synopses of three seminars for university pupils studying foreign literature. With their help, it is possible to teach students to be critical of preconceived notions about famous literary works.*

The topic of the first seminar is the children's novel Peter and Wendy by the Scottish author James Matthew Barry. This is one of the most popular books for children worldwide over the last century. However, at the seminar, it is suggested to look at it from a different angle, focusing primarily on its «non-childishness», on the obvious presence of hidden motives and meaning in it, as well as on the clear attachment to the difficult historical and social realities of Great Britain in the second half of the 20th century — the beginning of the 19th century.

In the second seminar, a work known to everyone from childhood was considered: it is the fairy tale Little Red Riding Hood. Based on the two main versions — the French Charles Perrault and the German Grimm Brothers — it is shown that careful reading of the fairy tale in adulthood reveals it in a completely unexpected light, compared to children's perception.

The third seminar is devoted to the novel Don Quixote by the Baroque-era writer Miguel de Cervantes Saavedra. More precisely, only one chapter of the book is considered — the eighth, which contains perhaps its most famous episode — the main character's attack on the windmills. Students are asked to focus on the fact that both in the books of various authors and in the mythology of many nations, mills (and windmills in particular) are associated with places of «unholy power», so this can be connected with the book of the Spanish writer.

These three seminars can be used by professors of various universities who teach the subject «Foreign literature». In addition, the proposed synopses are suitable for teaching some other disciplines, related or not (for example, cultural studies or pedagogy).

It is also necessary to consider that any work of art has an unlimited space for perception. Of course, moderation is worth observing in everything; however, every interpretation built on arguments has the right to exist. We hope that our versions are quite convincing, although ambiguous.

Keywords: seminar, literature, book, writer, «baby farms», fairy tale, family, moral, motive, windmill, interpretation.

Вступ. Для розгляду будь-яких літературних творів викладачам пропонують певні загальноновизнані тлумачення. Тим не менше видається продуктивним принаймні іноді дещо відходити від «канонів», пропонуючи, скажімо так, альтернативне бачення. Особливо ефективним такий підхід є щодо

творів, відомих нам із дитинства, тобто ще до початку заняття реципієнти вже мають думку щодо запропонованої книги й можуть нею поділитися.

Мета статті. На прикладі вищезгаданих художніх книжок («Пітер і Венді», «Червона Шапочка» та «Дон Кіхот») продемонструвати перспективність розширення курсу «Зарубіжна література» через залучення альтернативних трактувань.

Методи дослідження. Базою, що дала змогу плідно працювати з обраними творами, стала літературна герменевтика у викладі німецького філософа Ганса-Георга Гадамера. Тут, нагадаємо, визначальним є знаменитий концепт про «безперервність культурної традиції», коли будь-який мистецький витвір сприймається у взаємозв'язку – що було до нього і як він подіяв на авторів наступних поколінь. Також узяті до уваги напрацювання Рейчел Сенделл (аналіз «Пітер і Венді»), Еріха Фромма («Червона шапочка») та Хорхе-Луїса Боргеса («Дон Кіхот»).

Виклад основного матеріалу. Нижче наведено синопсиси трьох семінарів курсу «Зарубіжна література», базованих на таких літературних творах, як-от: «Пітер і Венді» (автор – Джеймс Метью Баррі), «Червона шапочка» (Шарль Перро та брати Грімм), «Дон Кіхот» (Мігель де Сервантес Сааведра).

КОНСПЕКТ СЕМІНАРУ – «ПІТЕР І ВЕНДІ» – РОМАН

Перед семінаром

Домашнє завдання для підготовки

Студенти мають переглянути мультфільм «Пітер Пен» (1953) студії Волта Діснея. Його легко знайти на YouTube (Peter Pan Movie, 1953).

Також вони повинні прочитати (або прослухати) два розділи роману Джеймса Баррі, I та V.

Семінар, частина I

Парадоксальна ситуація

З усього очевидно, що фільм Walt Disney Studios спотворює сприйняття книги Джеймса Баррі в усьому світі. Насправді ж роман, як легко переконатися, зовсім інший...

Семінар, частина II

Деякі факти з життя Джеймса Баррі

У шотландського письменника був старший брат Джон, який трагічно загинув за день-два до 14-ліття. Літературознавці зазначають, що, ймовірно, звідси походить мотив «вічного дитинства»: автор «Пітера і Венді» хвилювався, що його брата запам'ятають дитиною, тобто людиною, яка не стала дорослою.

Доведено, що Джеймс Баррі не мав статевого життя з дружиною. Це стало причиною їхнього розлучення згодом. Також існує думка, що творець «Пітера і Венді» був гомосексуалістом або навіть педофілом. Але в книзі її автор перенаправив свою асексуальність на місіс Дарлінг (читаємо про це в перших абзацах).

Семінар, частина III

Історичний контекст

На початку книги (абзаци 7 і 12) згадується, що коли Венді народилася, батьки думали, «залишити її чи ні», адже це був «новий рот»; потім, коли народилося ще двоє дітей, батьки щоразу думали так само – залишати їх чи ні. Виникає запитання: куди батьки хотіли відправити новонароджених дітей?

Вікторіанська епоха офіційно закінчилася 1901 року зі смертю королеви Вікторії. 1904-го була опублікована п'єса «Пітер Пен» Джеймса Баррі, а 1911-го – роман «Пітер і Венді». Тоді Велика Британія, безсумнівно, ще жила в реаліях Вікторіанської епохи; принаймні книга є спогадом про неї.

Однією з найпохмуріших сторінок тієї доби є «дитячі ферми» – спеціальні притулки, де бідні батьки залишали новонароджених дітей. Щороку в таких притулках гинули тисячі немовлят. Можливо, саме сюди містер і місіс Дарлінг хотіли відправити своїх дітлахів. Найбільшим же злочинцем серед власників «дитячих ферм» була Амелія Дайер, про неї є короткометражний фільм (Murder Maps, 2023).

Імовірно, цим і пояснюється жорстокість книги Джеймса Баррі. На острові Неверленд хтось постійно когось убиває, або полює, або стежить за кимось. А найжорстокішим є Пітер Пен. Характерний момент: якщо один із Загублених хлопчиків виростає, Пітер Пен позбувається його і замінює іншим малюком; у такі моменти він каже, що «проріджує стадо».

Семінар, частина IV

Літературна частина

У цьому творі є один із найвідоміших початків за всю історію світової літератури (цитата): «Усі діти, крім одного, дорослішають».

Джеймс Баррі вважав себе учнем Чарльза Теккеря і намагався реалізувати творчий принцип вчителя у своїй книзі. Який саме? У романі «Ярмарок марнославства» Чарльза Теккеря немає ні абсолютно позитивних, ані абсолютно негативних персонажів – як і в книзі Джеймса Баррі. Наприклад, Пітер Пен – самозакоханий і жорстокий убивця, Венді не надто розумна, а фея Дінь-Дінь – дуже мстива.

Продовжуючи тему феї Дінь-Дінь. Без перебільшення, це один із найсильніших образів фатальної жінки у світовій літературі. Вона настільки

ревнива, що може послати іншу людину на смерть. Образ феї Дінь-Дінь має рівень Медеї (п'єси Евріпіда, Сенеки, П'єра Корнеля).

Семінар, частина V

Замість висновку

Чи доречно називати твір Джеймса Баррі «книгою для дітей»?

Семінар, частина VI

P. S. «...Щойно почала читати «Пітера і Венді». Я в захваті від стилю письма Джеймса Баррі! Вважаю, що він писав як для дорослих, так і для дітей. Конкретний рядок, на який ви звернули увагу, – про те, як Дарлінги вирішили залишити своїх дітей, – я сприймаю як приклад його блискучого почуття гумору. Ніхто не вирішує, залишати чи віддавати дитину до притулку, через кілька доларів! Зверніть увагу, наскільки місіс Дарлінг терпляча до свого чоловіка, коли той потіє над простими розрахунками. Не було сумнівів, що вони залишать дітей!

Ідея собаки як няні смішна, проте чудова! Б'юсь об заклад, що багато людей середнього класу додали собак у свої родини.

Схиляюся до думки, що його аудиторією були освічені люди середнього та вищого класу, і він чудово впорався із завданням писати для них...» (Із листа американської дослідниці Керон Симоні).

КОНСПЕКТ СЕМІНАРУ – «ЧЕРВОНА ШАПОЧКА» – КАЗКА

Семінар, частина I

Інтро

Поділіться спогадами дитинства, емоціями та думками про цю казку. Вкажіть, із якою версією ознайомлені – Шарля Перро чи братів Грімм.

Семінар, частина II

Читання

Маємо дві казки під назвою «Червона шапочка». Це дві основні версії давнього фольклорного мотиву авторства Шарля Перро та братів Грімм. Які бачимо відмінності? Ось головна: французький письменник завершує розповідь на сумній ноті – Червону шапочку з'їли, натомість німецькі казкарі трансформували сюжет, надаючи йому щасливий кінець.

Семінар, частина III

Сім'я та вік

Чи можна сказати, що «Червона шапочка» – казка про три покоління жінок в одній родині? Бабуся, мама (донька) і донька (онучка).

Скільки років Червоній шапочці? Вона дитина чи підліток? На початку Шарль Перро говорить, що вона «маленька дівчинка», втім, у додатку до казки, де розкривається її суть, вказано, що Червона шапочка була «гарно сформована». (Тут слід зазначити, що всі твори цього французького автора

закінчуються такими додатками, які він назвав «Моралями».) Отож можна припустити, що головна героїня – підліток.

Іще одне спостереження. Чому в казці немає ні діда, ні батька? Чому чоловіки представлені як негативні (вовк) або другорядні (лісоруби) персонажі?

Семінар, частина IV

Червоний колір і доросле життя

Якщо героїня – підліток, можна припустити, що колір її головного убору обрано не випадково. Що зазвичай символізує червоний колір? Так, кров. А яку кров може символізувати червоний колір у цій казці? Вочевидь, капелюх такої барви символізує дорослішання дівчини. «Жінка в червоному» означає особу прекрасної статі, яка хоче привернути до себе увагу.

Отже, якщо Червона шапочка «гарно сформована», вона стає привабливою для чоловіків. Чи не тому у версії братів Грімм мати каже доньці «не сходити зі стежки»? У фольклорному варіанті вживається інша фраза: «Не повертай ліворуч».

Семінар, частина V

«Чоловік – тварина»

Знаний німецький психіатр Еріх Фромм писав: «...Чоловік постає безжальною і підступною твариною, а статевий акт описується як акт канібалізму, в якому чоловік пожирає жінку. Це віддзеркалює глибоку ворожість до чоловіків і сексуальних стосунків. Ненависть та упередження до чоловіків особливо яскраво проявляються наприкінці казки. Тут, як і у вавилонському міфі, важливо пам'ятати, що перевага жінки полягає у здатності народжувати дітей.

Як зробити вовка смішним? Показати, що він намагається зіграти роль вагітної жінки...

Червона шапочка наповнює черево вовка камінням – метафорою безпліддя, і вовк переможений: він гине. За стародавнім законом відплати, його дії караються відповідно до провини: він гине від каменів, що символізують безпліддя, а його претензії на роль вагітної жінки висміюються...» (Gardner Martin, 2000).

Семінар, частина VI

«Прожити життя»

Червоній шапочці доводиться йти через ліс, аби дістатися до будинку бабусі. У міфології всіх народів «перетнути ліс» є однією з двох найуживаніших метафор (інша – «перетнути океан/море»), що означають «прожити життя».

Семінар, частина VII

Ким насправді був Шарль Перро?

Шарль Перро був письменником при дворі французького короля. Він писав казки не для розваги: це були повчання для молодих дівчат із дворянських кіл, подані алегорично. Він збирав молодих нащадків знатних родин і навчав їх правильному життю. Говорити прямо про певні теми вважалося нетактовним, тому використовувався завуальований прийом – текст у формі метафори чи алегорії.

Семінар, частина VIII

Деякі висновки

Яка версія, на вашу думку, правильна? Перша: ця казка, як і багато інших, не була призначена для дітей. Друга версія полягає в тому, що жорстокі часи породжують жорстокі казки, тому, можливо, кілька століть тому такі історії вважалися прийнятними навіть для дітей.

Р. С. *Ще одна казка* – «Синя борода» (правильно – «Блакитна борода») того-таки Шарля Перро. Чому головний персонаж ненавидів жінок? Чи був він гомосексуалістом? Прочитайте друге речення: «Але, на жаль, у цього чоловіка була синя (блакитна) борода, яка робила його таким потворним і таким жахливим, що всі жінки й дівчата тікали від нього». Тобто лише особи прекрасної статі вважали його огидним і страшним...

КОНСПЕКТ СЕМІНАРУ – «ДОН КІХОТ» – РОМАН

Семінар, частина I

Один із найвідоміших літературних мотивів

За три тисячоліття розвитку світової літератури письменники подарували людству чимало мотивів (тем), які називають «вічними». Це історії, які ми знаємо з дитинства; це персонажі, яких ми сприймаємо як живих людей.

Один із таких мотивів можна знайти у восьмому розділі роману «Дон Кіхот» Мігеля де Сервантеса. Оповідь займає близько двох сторінок книги. Давайте прочитаємо ці 11 абзаців...

Отже, головний герой атакує вітряки. Зазвичай цю сцену трактують отак: літня людина збожеволіла, вбачаючи у звичайних предметах чудовиська. Як іще це можна пояснити?

Семінар, частина II

П'ять основних інтерпретацій мотиву з вітряками

Ідеалізм проти реальності: Дон Кіхот бачить світ не таким, яким він є, а таким, яким хоче його бачити.

Критика лицарського роману: Мігель де Сервантес висміює нереалістичні та перебільшені пригоди, зображені в лицарських романах.

Людська дурість: прагнення Дон Кіхота до ідеалів трактується як хитка межа поміж хоробрістю та дурістю.

Метафора боротьби: вітряки символізують великі суспільні сили, котрим люди намагаються протистояти.

Екзистенційна рефлексія: дії Дон Кіхота свідчать про те, що люди часто створюють власні проблеми, ігноруючи правду.

Семінар, частина III

Отфрід Пройслер: «Крабат і сатанинський млин»

У романі Мігеля де Сервантеса млини більше не згадуються. Проте в деяких інших книгах вони займають центральне місце.

Два такі твори написав Отфрід Пройслер, дитячий письменник із Німеччини, котрий жив у другій половині ХХ століття. Його найвідоміша робота – «Крабат і сатанинський млин». У ній розповідається про слов'янського юнака на ім'я Крабат, що його поневолює чаклун, який керує вітряком. Давайте прочитаємо перший розділ книги...

Семінар, частина IV

Отфрід Пройслер: «Маленький водяничок»

В іншій книзі того-таки німецького автора всі події пов'язані з водяним млином. Цей чудовий твір має назву «Маленький водяничок». Прочитаємо два його фрагменти (Proisler Otfrid, 1983).

Розділ I: «...Водяник скинув жовті чоботи і навшпиньки зайшов у будинок. Його очеретяна хата стояла глибоко на дні млинового ставка. Стіни обштукатурили не білою глиною, а мулом – адже це була домівка водяника. В усьому іншому вона нічим не відрізнялася від сільських хат, хіба що була значно меншою. У хаті була кухня, комора, вітальня, спальня, передпокій. Підлогу акуратно посипали білим піском, а на вікнах красувалися веселі зелені фіранки, сплетені з водоростей та бур'яну. І, звісно, в усіх кімнатах – передпокої, кухні, коморі – вода піднялась аж до стелі...»

Розділ XI: «...Аж раптом настала ніч. Навкруги гуркотів, клекотав, шипів грім. Тоді маленький водяничок відчув, що летить. Він двічі перекинувся в повітрі й пірнув кудись у глибочінь.

Млинове колесо зачепило його.

Безсумнівно – погана ситуація! Для людського хлопчика така поїздка закінчилася би погано. Він зламав би собі всі ребра або навіть шию.

Але водяничок є водяничок! Йому не так легко зламати собі шию. Коли він падає, то падає у воду. Де ще міг би маленький водяничок упасти з млинового колеса? Із води у воду. І це була його удача.

Спочатку він, звісно, злякався. Він не міг зрозуміти, що з ним трапилось. У нестямі малюк видерся на берег, просто на сонячне світло. «Треба відійти від того жаху», – була його перша думка.

А друга його думка полягала в тому, що їздити на млиновому колесі не так уже й погано. Зовсім навпаки! Дуже навіть весело...»

Семінар, частина V

Млини як місця «нечистої сили»?

Таким чином, не лише у книгах Отфріда Пройслера, а й у фольклорі багатьох народів Європи, зокрема – українців, млини всіх видів (вітряні, водяні тощо) асоціюються з «нечистою силою». Ця ідея настільки глибоко увійшла в народну свідомість, що її відлуння проникло навіть у мультфільми. Для прикладу переглянемо епізод відомого українського мультсеріалу про козаків (Yak Kozaky na vesilli hulialy, 1984).

Семінар, частина VI

«Кісткові млини»

Тож як пояснити те, що млини здавна мають негативну репутацію? Здавалося б, абсурд, адже це – корисна річ, пристрій, де зерно перемелюють на борошно, з якого потім випікають хліб.

Однак є жахливий історичний факт: іще до початку ХХ століття в Європі існували так звані «кісткові млини», де на борошно мололи не зерно, а... кістки. Переважно тварин, утім, деякі млини (і вони не були рідкістю!) спеціалізувалися на людських скелетах.

На східному узбережжі Сполученого Королівства було багато кісткових млинів. Найвідоміший серед них у містечку Нарборо. Є коротке відео про нього (Nar Bone Mill Circular Walk, Norfolk, 2021; цікава частина починається із 6:20).

Ви запитаете, чому кістки тварин та людей перетирали на порошок. Історики пояснюють, що його використовували як добриво або ліки.

Ось цитата: «...Млин був побудований на початку ХІХ століття... Свого часу тут існувала доволі жахлива практика: ексгумовані залишки кладовищ із північнонімецького Гамбурга переправлялись у Кінгс-Лінн для переробки на сільськогосподарське добриво. Тоді ніхто не ставив під сумнів етичність торгівлі, адже вважалося, що «одна тонна німецького кісткового пилу економить імпорт десяти тон німецької кукурудзи»... 1915-го водяний млин іще стояв, але за наступні кілька років будівлі були знесені... 2015-го колесо закрутилося вперше за понад 100 років...» (Narborough Bone Mill, 2025).

Семінар, частина VII

Без висновків

Запитайте себе, чи є зв'язок між частиною роману Мігеля де Сервантеса про напад на вітряки та існуванням кісткових млинів. Можливо, Дон Кіхот не божевільний, а розумніший за всіх нас, адже бачить істинну суть речей. Може, він напав на справжніх монстрів?

Обговорення. Як відомо, будь-який художній (або ширше – мистецький) витвір потенційно має необмежений простір для трактування. Звісно, у цьому варто дотримуватися міри, однак кожна інтерпретація, заснована на аргументах, має право на існування. Хочеться вірити, що запропоновані нами трактування цілком аргументовані, хоч і неоднозначні.

Висновок. Три семінари на окреслені вище теми викликали у реципієнтів, радше, подив (навіть, деякою мірою, шок). Утім, видається цілком доречним намагання викладача розвивати здатність до незвичного мислення, а знамениті літературні твори (на зразок «Пітера і Венді», «Червоної шапочки» чи «Дон Кіхота»), даючи великий простір для трактовки, цілком придатні до цього.

Література:

- Peter Pan Full Movie. 2013. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=m03xb2p07cw> (дата звернення: 21.01.2025).
- Amelia Dyer. Murder Maps S05E06. True Crime. 2023. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=k60BRjl2x20> (дата звернення: 21.01.2025).
- Gardner Martin. Little Red Riding Hood. *Notes of a fringe-watcher*. 2000. P. 14-16. URL: <https://cdn.centerforinquiry.org/wp-content/uploads/sites/29/2000/09/22164849/p14.pdf> (дата звернення: 21.01.2025).
- Дерев'янка І. В., Олійник О. В., Бевз Н. В. Організація спільної навчальної діяльності студентів у процесі вивчення іноземної мови. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2023. № 54. С. 40-50.
- Пройслер Отфрід. Водяничок (пер. українською Василюк В.). 1983. URL: https://xn--80aaukc.xn--j1amh/vodjanichok.html#google_vignette (дата звернення: 20.01.2025).
- Як Козаки На Весіллі Гуляли. 1984. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Fh58HBxXw8w&list=PLCXhUp6tnTYuQ_UDUoTp5_tc6E29R6MМа&index=7 (дата звернення: 12.01.2025).
- Nar Bone Mill Circular Walk, Norfolk. 2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EG0xEL04TVk> (дата звернення: 11.01.2025).
- Narborough Bone Mill. 2025. URL: <https://bonemill.org.uk/> (дата звернення: 22.01.2025).

References:

- Peter Pan Full Movie. (2013). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=m03xb2p07cw> (date of access: 21.01.2025).
- Amelia Dyer. (2023). Murder Maps S05E06. True Crime. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=k60BRjl2x20> (date of access: 21.01.2025).
- Gardner Martin. (2020). Little Red Riding Hood. *Notes of a fringe-watcher*. P. 14-16. URL: <https://cdn.centerforinquiry.org/wp-content/uploads/sites/29/2000/09/22164849/p14.pdf> (date of access: 21.01.2025).
- Derevianko I. V., Oliinyk O. V., Bevz N. V. (2023). Orhanizatsiia spilnoi navchalnoi diialnosti studentiv u protsesi vyvchennia inozemnoi movy. [Some Aspects of Organizing Students' Cooperative Work while Learning Foreign Languages]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*. 54. S. 40-50. [in Ukrainian]
- Proisler Otfried. (1983). Vodianyochok [Little Water Sprite]. URL: https://xn--80aaukc.xn--j1amh/vodjanichok.html#google_vignette (date of access: 20.01.2025). [in Ukrainian]

Yak Kozaky Na Vesilli Hulialy (1984). [How the Cossacks Had Fun at the Wedding]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Fh58HBxXw8w&list=PLCXhUp6tnTYuQ_UDUoTp5_tc6E29R6MМа&index=7 (date of access: 12.01.2025). [in Ukrainian]

Nar Bone Mill Circular Walk, Norfolk. (2021). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EG0xEL04TVk> (date of access: 11.01.2025).

Narborough Bone Mill. (2025). URL: <https://bonemill.org.uk/> (date of access: 22.01.2025).

Інформація про автора:

Баняс Володимир Володимирович:
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6880-8805>; кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри філології, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, пл. Кошута, 6, м. Берегове, Україна, 90202
e-mail: banyasz.volodimir@kmf.org.ua

Information about the author:

Banias Volodymyr Volodymyrovych:
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6880-8805>; PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Philology, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Kossuth square, 6, Berehove, Ukraine, 90202
e-mail: banyasz.volodimir@kmf.org.ua

Цитуйте цю статтю як: Баняс В. В. «Пітер і Венді», «Червона шапочка» та «Дон Кіхот» як теми для семінарів із зарубіжної літератури. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2025. № 58. С. 20-30

DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2025.58.02>

Дата надходження статті до редакції: 28.01.2025

Стаття прийнята до друку: 24.02.2025